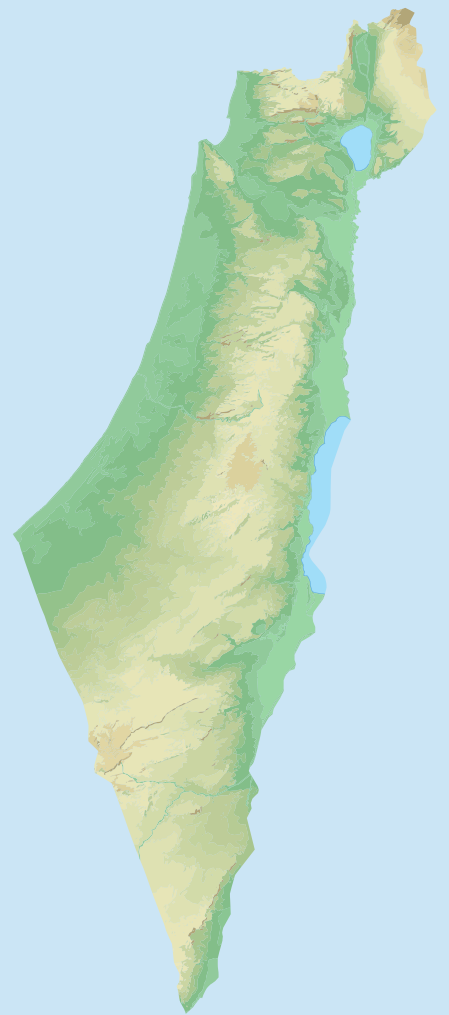

ערכת פעילויות ומשחקים בנושא:

אנחנו

על האפה

אנחנו על המפה! הצגנו לאידה חכמית - ערכי

לרכזים החברתיים ולצוותי החינוך

לקראת חודש שבט הבא עלינו לטובה, בחרנו להתמקד בהיכרות עם מפת הארץ וקדושתה. דווקא בימי מלחמה שרבים תוהים האם הארץ שייכת לנו? האם זו הארץ הטובה עליה אנו חולמים? - חשוב לחזק את ההכרה במעלת הארץ ובקדושתה. לרשותכם מגוון הצעות לשיח, פעילויות, משחק והתנסות בחיבור לקדושת הארץ. מצורפת המפה המדינית של הארץ ועליה מקומות ואתרים שונים. חשוב להדגיש שהגבולות של מדינת ישראל כיום אינם גבולותיה על פי התורה ולכן המפה היא מפה מדינית. הפעילויות עשויות לחזק את תחושת השליחות של היהודים בארצם, לחבב את הארץ בשל קדושת וייחודיותה, להעמיק את ההיכרות עם מפת הארץ ולחזק את תחושת השייכות לקהילה, לחברה ולעם. מומלץ לשלב את הפעילויות בזמנים שונים במהלך יום הלימודים: בהפסקות, בפתיחת יום ובסגירתו, בשיעורי חינוך ובהפוגות שונות בלמידה.

תיהנו!

אריאלה כהן, ממונה על החינוך החברתי-ערכי בחינוך החרדי
יהודית יוסף וצוות החינוך החברתי

תודות

לנתנאלה לב מדריכה מחוזית גאוגרפיה
רויטל קושלבסקי מהאגף לחינוך לחיים בחברה

שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל

חומץ, אכילוג, ד-ו, האמה, אכילוג, א-ג

מטרת הפעילות:

הכרה בשבח ארץ ישראל כמקום מבורך לגידול שבעת המינים, הבנה מעמיקה שיבול הארץ תלוי במעשינו והיכרות עם מפה חקלאית.

אביזרים:

מפה חקלאית בגודל A1 או A3, [מצורף נספח 16](#), כרטיסי הסבר (נספח), פלסטלינה או דפי חן בשבעה גוונים. [\(מצורף בנספח 14\)](#)

מהלך הפעילות:

המורה יסביר לתלמידים שמטרת הפעילות היא ליצור מפה חקלאית, לפי אזורי הגידול של כל מין משבעת המינים, בעזרת תבליט מכדורי פלסטלינה או קרעים קטנים של דפי חן. התלמידים יבחרו צבע מתאים לכל אחד מהמינים. אם עובדים עם פלסטלינה - אפשר ליצור צבעים בגוונים שונים.

(לדוגמה: חיטה-חום בהיר, שעורה - ירוק צהוב, גפן - בורדו, תאנה - סגול, רימון - אדום, זית - ירוק, תמר - חום כהה)

אפשרות א' - מפה כיתתית בגודל A1

התלמידים יתחלקו לשבע קבוצות (בין 2-4 תלמידים בקבוצה). כל קבוצה תקבל כרטיס הסבר על המין שלה, הכולל מידע על אזורי הגידול, ופלסטלינה או דפי חן בגוון המתאים.

חברי הקבוצה יתחלקו בעבודה:

* מציאת המיקום על המפה

* גלגול הפלסטלינה לכדורים קטנים או קריעת דפי החן

* הדבקת החלקיקים.

חשוב שהתלמידים יתחלפו מדי פעם בתפקיד.

כדי לאפשר לתלמידים לעבוד יחד על אותה מפה, אפשר לתת לכל קבוצה זמן קצוב ליד המפה, בעוד יתר הקבוצות עסוקות בפעילות אחרת. אפשר להשתמש בפעילות

[שבעה מינים, שבע תכונות.](#)

הערה חשובה: זו מפה של כולנו. צריך להתחשב, היות שיש אזורי גידול בהם צומחים מספר מינים. אזור הגליל, לדוגמה, פורה מאוד ובו גידולים רבים. שימו לב להשאיר מקום לקבוצות הבאות ולא למלא את כל האזור בצבע אחד. עדיף לסמן אזורי גידול בעיפרון ורק אח"כ להתחיל בעבודת המילוי.

אפשרות ב' - מפה קבוצתית בגודל A3

כל קבוצת תלמידים תקבל מפה קטנה יותר ותעבוד על כל אזורי הגידול של כל המינים.

הרחבה:

"ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה:" (דברים י"א, י"ב)

שבעת המינים שנשתבחה בהן ארצנו גדלים בכל אזורי הגידול בארץ: בצפון ובנגב, בהר ובשפלה וליד הים. מציאות זו הינה מיוחדת במינה על פני כל כדור הארץ. רק מעל ארץ ישראל נפגשים שני אזורי אקלים מנוגדים: אזור אחד מגיע ממערב אירופה עד לדרום מזרח אסיה והוא מביא את הגשמים, ואזור שני משתרע ממדבר סהרה וסודן עד לסוריה ועירק והוא בעל משקעים כמעט אפסיים. הצומת נמצא בדיוק מעל ארץ ישראל. בכוונה ברא הקב"ה את עולמו בצורה כזו, שמתחת למפגש אקלימי זה שהוא יחיד במינו, יהיה תלוי גורלו של החקלאי תחת עיני ה', ומתוך השגחה מיוחדת. יכולה הארץ להיות כולה גשומה, אך גם שחונה לחלוטין, והכל תלוי בקיום המצוות, בלימוד התורה ובתפילה.

רעיון זה משתלב היטב גם בפסוקים בדברים (פרק י"א). מיד אחר תיאור הארץ באים הפסוקים: **"והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי - ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך"** (דברים י"א, י"ד). רש"י: "והיה אם שמוע" והיה - מוסב על האמור למעלה, למטר השמים תשתה מים.

התאמה לכיתות א-ג,

המורה יסמן את אזורי הגידול של כל מין והתלמידים ימלאו את השטח לפי הצבעים שנבחרו. ניתן לסמן גם את העיר שבה מתגוררים התלמידים ולראות איזה מין מתאים לגדל באזור.

חיטה

דגן בסיסי המשמש להכנת לחם,
פסטה ומוצרי בצק.

החיטה גדלה בכל רחבי הארץ,
באזורים פוריים עם כמות משקעים
מתאימה
בעיקר בעמק יזרעאל, השרון,
השפלה ובקעת הירדן.

שעורה

דגן המשמש להכנת בירה וגריסים
ולאוכל עבור בעלי חיים.

השעורה גדלה באזורים צחיחים,
דלים בגשם, ונפוצה באזורים שונים:
גולן, חרמון, גליל, חוף הים התיכון,
עמק ירדן עליון, עמקים, גלבע,
כרמל, הרי שומרון, מדבר שומרון,
הרי יהודה, מדבר יהודה ובקעת ים
המלח,
עין גדי, שרון, שפלה, נגב והרי אילת,
ערבה, בקעת הירדן.
פזרו מעט שעורים בכל אזור.

גפן

ענבים משמשים לאכילה, להכנת יין ולצרכים תעשייתיים.

הגפנים גדלות היטב באזורי הרים וגבעות שבהם אקלים ים-תיכוני נוח, במיוחד בהרי יהודה, שומרון, הגליל והגולן.

תאנה

פרי המשמש למאכל. התאנה זקוקה לאקלים חם, לכן

עצי התאנה גדלים בעיקר בגליל, בשרון, ביהודה, שומרון ובקעת הירדן.

רימון

פרי טעים ובריא.
עצי הרימון גדלים בכל רחבי הארץ.
הרימון מצליח באקלים חם ויבש
יחסית והוא נפוץ בעמק ובהר,
אך עיקר גידולו בעמקים החמים,
באזור החוף ובקרבת הים.

זית

הפרי ממנו מייצרים שמן זית. עץ
הזית עמיד ליובש.
עצי הזית גדלים בכל הארץ, בעיקר
בהרי יהודה, שומרון, הגליל והגולן.

תמר

פרי הדקל, מתוק ועסיסי.

העץ זקוק לאקלים מדברי חם ויבש
לכן עצי **התמר גדלים** בעיקר בבקעת
הירדן, בערבה ובאזור ים המלח.
שבהם האקלים חם ויבש יחסית.

חיטה

במסכת ברכות (דף מ' עמוד א')
נאמר:
**"האילן שאכל ממנו אדם הראשון...
חיטה הייתה. שאין התינוק יודע
לקרות אבא ואמא עד שיטעם טעם
דגן".**

כלומר

**החיטה מבטאת את החוכמה
והדעת.**

אנחנו
על האפה

שעורה

השעורים מהווים מאכל בהמה
(ילקוט שמעוני סימן תשי"ה),
לאמור,
יש באדם גם צדדים חומריים.

**השעורה מבטאת את החומריות,
הצרכים הגופניים של האדם
(אוכל, שינה, בריאות וכדו').**

אנחנו
על האפה

גפן

בשופטים ט' אומרת הגפן
**"החדלתי את תירושי המשמח
 אלוקים ואדם".**
 ובתהילים נאמר: **"ויין ישמח לבב
 אנוש"** (תהילים קד, טו).

**אם כן הגפן מבטא שמחה
 והתחדשות.**

תאנה

למה נמשלה תורה כתאנה? שרוב
 האילנות – הזית, הגפן התמרה – נלקטים
 כאחת, והתאנה נלקטת מעט מעט. כך
 התורה. היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי
 שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשתיים.

עליו נאמר "נוצר תאנה"
 (במדבר רבה פרשת נשא)

התאנה, בשונה משאר האילנות, אינה
 נלקטת בבת אחת, וכדי לאכול את
 פירותיה זקוק אדם להתמדה, לסבלנות
 ולאורך רוח.

התאנה מבטאת התמדה במשימה, אפילו
 בצעדים קטנים, לא ליפול ולא להתייאש
 גם אם הדרך ארוכה.

רימון

”אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרימון” (סנהדרין ל”ז, ע”א)
בבחינת מצווה גוררת מצוה.
שאם עשה מצווה אחת - המצווה סופחת אליה עוד מצוות, ובזכות המצווה מטעין רימון שלם של מצוות, השמור לעולם הבא.

הרימון מבטא ריבוי מצוות ומעשים טובים.

אנחנו
על המפה

זית

כאשר שלח נח את היונה, היא חזרה ועלה זית בפיה. למה עלה זית? אלא **”אמרה יונה לפני הקב”ה: ריבונו של עולם, יהיו מזונותיי מרים כזית מידו של הקב”ה, ואל יהיו מתוקים כדבש ונתונים ביד אדם.”** (ילקוט שמעוני על בראשית ח’, י”א).

הזית מסמל עצמאות ולקיחת אחריות.

הנכונות לסבול ולוותר, ולא להיות תלוי באחר, גם אם הדבר מר לפעמים וקשה.

אנחנו
על המפה

תמר

עץ התמר מתאפיין בגזע אחד העולה
ישר למעלה, ואינו שולח ענפים לכל
עבר:

**"מה תמרה זו ליבה מכוון למעלה,
כך ישראל לבן מכוון לאביהם
שבשמים" (במדבר רבה ג').**

**התמר מסמל את הלב ואת החיבור
הרוחני.**

איזו היא עבודה שבלב? זוהי תפילה.

